REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
http://www.vlada.si/

Številka: 00104-294/2017/5
Datum: 29. 6. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje mag. Branka Grimsa o svobodi izražanja in enakosti pred zakonom v luči prepovedi koncerta

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije mag. Branko Grims je 29. 5. 2017 preko predsednika Državnega zbora Republike Slovenije dr. Milana Brgleza na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje o svobodi izražanja in enakosti pred zakonom v luči prepovedi koncerta.

Ministrstvo za notranje zadeve je 22. 5. 2017 izdalo odločbo, s katero je kot drugostopenjski organ zavrnilo pritožbo slovenskega organizatorja koncerta na odločitev Upravne enote Maribor, ki je koncert prepovedala na podlagi varnostne ocene, s katero je Policija predlagala prepoved že prvotno dovoljenega koncerta.

Poslanec je prepričan, da je država s tem grobo kršila ustavni načeli svobode izražanja in svobode združevanja. Ustavno sporna naj bi bila prepoved koncerta, ki je utemeljena na »svetovno nazorski usmeritvi glasbenika«. Takšno ocenjevanje in odločanje pomeni očitno kršitev temeljnih demokratičnih načel družbe. Varnostna ocena in prepoved, temelječi na »svetovno nazorski usmeritvi« nastopajočega bi pomenila konec vsake demokracije.

Ustavno pravne pomisleke še toliko bolj potrjujejo očitno uporabljena povsem politična (svetovno nazorska …!) dvojna merila Policije in po odločitvi ministrstva tudi že Vlade RS, ker so v Sloveniji že brez težav nastopali posamezni glasbeniki, ki so v svojih pesmih slavili agresijo in vojne zločine oziroma so z dejanji izražali podporo agresiji in agresorjem. Glede na navedeno se zastavlja vprašanje ali se vlada sploh zaveda ustavno pravnih in mednarodno pravnih vidikov razlike med agresorji na tuje države in branitelji svoje domovine.

V zvezi s tem poslanec mag. Branko Grims zastavlja Vladi Republike Slovenije pet podvprašanj.

Odgovor Vlade Republike Slovenije:

1. **Kako Vlada Republike Slovenije ocenjuje prepoved koncerta na osnovi nekaj dni pred koncertom spremenjene policijske varnostne ocene – in to utemeljeno na »svetovno nazorski usmerjenosti glasbenika«?**

Policija je v skladu z zakonodajo dolžna spremljati varnostne razmere in dogodke, ki lahko posredno ali neposredno vplivajo na varno izvedbo javnih zbiranj. Tako je tudi v tem primeru ves čas od najave koncerta spremljala varnostne ocene, vrednotila pridobljene podatke in prilagajala svoje ukrepe. Poudariti je potrebno, da varnostna ocena posameznega dogodka temelji na konkretnih okoliščinah, ki vplivajo na konkretni varnostni dogodek, zato varnostne ocene ne moremo posploševati. V obravnavanem primeru je na sestavo varnostne ocene vplivalo več dejavnikov, med drugimi tudi varnostne okoliščine preteklih primerljivih dogodkov, način prodaje kart in v preteklosti prepoznana ikonografija, ki se pogosto in množično pojavlja na koncertih tega izvajalca.

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) je na podlagi drugega odstavka 8. člena Zakona o javnih zbiranjih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo; ZJZ) organ druge stopnje, ki odloča o pritožbi zoper odločitev upravne enote (UE). V konkretnem primeru je MNZ odločalo o pritožbi organizatorja koncerta hrvaškega glasbenika Thompsona zoper odločitev UE, ki je koncert prepovedala na podlagi predloga za prepoved javne prireditve, ki ga je podala pristojna policijska postaja (PP). Policija je predlog za prepoved že prijavljene javne prireditve, koncert Marka Perkovića Thompsona, na pristojno UE naslovila 5 dni pred dnevom prireditve in v zvezi s tem pojasnjujemo, da ZJZ ne določa, kdaj mora PP podati predlog za prepoved javne prireditve UE. Policija je v konkretni zadevi pravočasno naslovila predlog za prepoved prireditve na pristojno UE, prav tako pa je bila organizatorju prireditve odločba o prepovedi prireditve vročena pravočasno. Razlog, naveden v predlogu za prepoved, ni bila spremenjena policijska varnostna ocena, temveč ocena policije, da bo nameravani koncert (s strani glasbenika ali s strani posameznih skupin, ki se bodo udeležile koncerta) izrabljen za izvrševanje kaznivih dejanj, kar je po 6. členu ZJZ prepovedano. Dejstvo je, da je naloga in dolžnost policije, da odkriva in preprečuje nastanek morebitnih kaznivih dejanj, ki bi se lahko zgodila tudi na sami javni prireditvi, zato je policija ves čas od prejema prijave prireditve zbirala podatke glede varnostne ocene izvedbe koncerta in verjetnosti storitve morebitnih kaznivih dejanj na prireditvi.
MNZ je potrdilo odločitev UE Maribor o prepovedi koncerta, v obrazložitvi svoje odločitve pa jasno navedlo, da svetovna nazorska usmerjenost posameznika ne sme biti predmet presoje v upravnih postopkih oziroma drugih postopkih pred državo in da v konkretnem primeru tudi ni bila, saj razlog za prepoved ni bila svetovno nazorska usmerjenost Marka Perkovića Thompsona, temveč utemeljena verjetnost, da bodo na prireditvi, tudi zaradi pevčevega svetovnega nazora, s strani glasbenika ali s strani posameznih skupin, ki se bodo udeležile koncerta, vzpodbujena kazniva dejanja oziroma, da se bo s posameznimi dejanji vzpodbujalo k izvrševanju kaznivih dejanj, nasilju in motenju javnega reda, kar pa je bilo razvidno iz dokazil in analiz policije.

2. **Ali je Vlada Republike Slovenije, ki jo vodi profesor ustavnega prava, res prepričana, da je policijsko sklicevanje na »svetovno nazorsko usmerjenost glasbenika« pri oblikovanju oziroma spremembi varnostne ocene skladno s temeljnimi demokratičnimi načeli in z Ustavo Republike Slovenije?**

Svetovno nazorska usmerjenost glasbenika ali katere koli javne osebnosti, sama po sebi ne predstavlja nevarnosti za javni red in mir. Oglaševanje oziroma napoved navedenega koncerta je v slovenskem prostoru povzročila javno nasprotovanje le-temu, saj je pevec slovenski in širši evropski javnosti poznan kot izvajalec, ki je v preteklosti javno simpatiziral z ustaštvom in imel izrazit radikalen odnos do Srbov, kar je pri različnih skupinah ljudi v Sloveniji povzročilo zelo odklonilno mnenje do nastopa glasbenika. Posamezni koncerti glasbenika Marka Perkovića Thompsona so že bili prepovedani, in sicer mu je bila leta 2007 izrečena prepoved koncerta v mestu Cleveland, v letu 2009 mu je bila domnevno zaradi varnostnih razlogov izrečena splošna prepoved izvajanja koncertov na območju Švice in v posameznih mestih Nizozemske, v letu 2014 mu je bilo domnevno iz varnostnih razlogov in poveličevanja fašizma prepovedano nastopanje v posameznih mestih na območju Nemčije, zaradi varnostnih razlogov pa tudi v Sarajevu, v Puli pa je bil razlog prepovedi formalne narave – nepravočasna prijava prireditve. Prav tako mu je bila uradna prepoved izvajanja koncerta v letu 2016 izrečena v mestu Schilern (Švica) iz varnostnih razlogov, neuradno pa zaradi nepodpiranja fašizma, 29. 4. 2017 pa je bil zaradi zasedenosti dvorane in nepodpiranja vsakršnega ekstremizma prepovedan koncert v Kremsmuensteru (Avstriji). Iz navedenega je moč sklepati, da je tudi več evropskih držav prepoznalo svetovno nazorsko usmerjenost glasbenika Marka Perkovića in mu na podlagi varnostnih ocen oziroma iz varnostnih razlogov prepovedalo koncerte.

V konkretni zadevi je treba upoštevati, da je že več držav v preteklosti prepovedalo njegove koncerte, oglaševanje oziroma napoved navedenega koncerta pa je v slovenskem prostoru povzročila javno nasprotovanje. Ker je policija pridobila podatke in dokazila, ki so negativno vplivala na varnostno oceno dogodka, je UE podala predlog za prepoved javne prireditve v skladu z določbami ZJZ. O predlogu policije je v nadaljnjem upravnem postopku odločala pristojna UE. Glede na občutljivost vsebin, ki jih predstavlja Marko Perković Thompson na svojih koncertih je razumljivo, da je morala UE pri presoji podelitve dovoljenja za koncert upoštevati vse okoliščine in pri tem oceniti, kaj je še sprejemljivo v demokratični družbi. Konkretne okoliščine in zgodovina Maribora gotovo omogočajo prost preudarek pristojnih organov, da omejijo svobodo zbiranja iz razloga zagotavljanja javne varnosti zaradi razumno in utemeljeno pričakovanega sovražnega govora in spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti. Glede na povedano in glede na določbe slovenskega Kazenskega zakonika o prepovedi glorificiranja ali zanikanja genocida ali celo izrecno holokavsta (drugi odstavek 297. člena) v Sloveniji ni možno pristati na javne nastope, za katere se z veliko verjetnostjo lahko pričakuje, da bodo tako usmerjena.

3. Kako Vlada Republike Slovenije ocenjuje skladnost prepovedi koncerta z ustavno pravico do svobode izražanja in združevanja?

Prepoved koncerta se pravno gledano v prvi vrsti nanaša na vprašanje omejevanja pravice do zbiranja, kot izhaja iz 42. člena Ustave Republike Slovenije (Ustava). Po tretjem odstavku istega člena je zakonska omejitev te pravice dopustna, če to zahteva varnost države ali javna varnost ter varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni. Pravica do zbiranja torej ni absolutna, dovoljene omejitve pa morajo biti opredeljene v zakonu in izhajajo predvsem iz kolizije pravic.

ZJZ natančneje ureja način uresničevanja ustavne pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj in glede omejevanja pravice do mirnega zbiranja v celoti sledi določbi ustave. Tako med drugim v prvem odstavku 6. člena določa, da je prepovedano organizirati shode oziroma prireditve z namenom, da bi se na njih izvrševala kazniva dejanja oziroma pozivalo k izvrševanju kaznivih dejanj, ali z namenom povzročanja nasilja, motenja javnega reda oziroma oviranja javnega prometa. UE lahko javno prireditev prepove le v primeru, če utemeljeno pričakuje, da je organizirana z namenom, ki ga zakon izrecno prepoveduje. Kadar policija oceni, da je prijavljena prireditev organizirana z namenom iz prvega odstavka 6. člena ZJZ, pristojnemu upravnemu organu nemudoma predlaga, da prireditev prepove (19. člen ZJZ), UE pa na podlagi prvega odstavka 20. člena Zakona o javnih zbiranjih prepove prireditev, kadar okoliščine kažejo na to, da je organizirana z namenom, določenim v prvem odstavku 6. člena zakona.

Pravica do svobode zbiranja v svojem bistvu izhaja iz načela demokracije in je tesno povezana s pravico do svobode izražanja, ki jo zagotavlja prvi odstavek 39. člena Ustave. Tudi pravica do svobode izražanja ni absolutna, saj Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin določa, da izvrševanje teh svoboščin vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podvrženo obličnostnim pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali zločinov, za zavarovanje zdravja ali morale, za zavarovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva. Poleg tega pa pravica do svobode izražanja ni neposredno povezana z izvedbo javne prireditve, ki je praviloma komercialne narave, temveč je v določeni meri lahko vezana zgolj na javne shode, pri katerih udeleženci izražajo svoja stališča, kar pa koncert hrvaškega glasbenika Thompsona zagotovo ni bil.

V tem kontekstu je treba posebej izpostaviti prepoved sovražnega govora. Sovražni govor kot kaznivo dejanje opredeljuje 297. člen Kazenskega zakonika Republike Slovenije. Ne nazadnje 63. člen Ustave določa, da je protiustavno vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Prepovedano je torej spodbujanje k neenakopravnosti in nestrpnosti. Razumevanje omenjenih pravic in njihovih dovoljenih omejitev, opredeljenih tudi v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic, vključno prepoved zlorabe pravic po 17. členu te konvencije, je vsekakor občutljivo pravno in družbeno vprašanje, ki vedno terja tehtanje različnih okoliščin, pravic in upoštevanje splošnega pravnega načela sorazmernosti. Glede tega obstaja bogata sodna praksa, vključno Evropskega sodišča za človekove pravice.
Izpostaviti je treba tudi pravico do sodnega varstva. V primeru, če glasbenik ali organizator koncerta menita, da je prepoved koncerta neupravičena, imata namreč možnost, da vložita tožbo v upravnem sporu.

4. **Ali se Vlada Republike Slovenije zaveda pomena bistvene razlike med agresorji na tuje države in legitimnimi branitelji svoje domovine v mednarodnem pravu?**

Vlada Republike Slovenije se zaveda pomena pojmovne in dejanske razlike med agresorji na tuje države in legitimnimi branitelji svoje domovine, kar pa v konkretnem primeru ni bilo predmet presoje pristojnih organov. Bistveno vprašanje upravnega postopka je bila presoja ocena ogroženosti javnega reda in miru v primeru izvedbe javne prireditve.

5. **Kako Vlada Republike Slovenije ocenjuje uresničevanje ustavnega načela enakosti pred zakonom v luči dejstva, da so bili v Sloveniji brez vsakih zapletov izvedeni koncerti glasbenikov, ki so slavili agresijo in klanje ljudi na osnovi njihove narodnosti ali verskega prepričanja – torej vojne zločine; prepovedan pa je koncert glasbenika, ki je legitimno in legalno branil svojo domovino?**

Vlada Republike Slovenije je prepričana, da pristojni državni organi pri odločanju o pravicah posameznih subjektov izvajajo svoje naloge v skladu s svojimi zakonskimi pristojnostmi in temeljnimi demokratičnimi načeli.